

Wachttijd dure levensreddende medicijnen meer dan een jaar

Prijsonderhandelingen tussen minister Bruins en fabrikanten 'taai en complex'

Daniel Hansen en Thieu Vaessen
Amsterdam

Nederlandse patiënten moeten steeds langer wachten op nieuwe, dure medicijnen tegen kanker en zeldzame aandoeningen. De gemiddelde tijd die verstrijkt tussen goedkeuring en vergoeding van deze geneesmiddelen bedraagt inmiddels 410 dagen, blijkt uit onderzoek van het FD.

Artsen zijn bezorgd over de vertraging. De langere wachttijd is ernstig, zegt emeritus hoogleraar Koos van der Hoeven van het Radboud UMC. 'Patiënten met kanker hebben helaas vaak niet de tijd om te wachten.'

Voor het onderzoek is gekeken naar 26 geneesmiddelen met een vraagprijs van €50.000 of meer per patiënt per jaar. Sinds 2015 moeten die medicijnen de zogenoemde Sluisprocedure doorlopen. Dat betekent dat het ministerie van Volksgezondheid zelf de prijsonderhandelingen voor deze medicijnen doet, in plaats van de zorgverzekeraars. Onder minister Bruno Bruins van Medische Zorg & Sport zijn de criteria aangescherpt. Daardoor is het aantal middelen in de Sluisprocedure vanaf 2018 toegenomen.

De vertraging neemt toe doordat onderhandelingen tussen farmabedrijven en het ministerie over een prijsverlaging moeizaam verlopen. De fabrikanten vragen regelmatig de hoofdprijs voor hun nieuwe medicijnen, terwijl de minister scherp onderhandelt omdat hij voor oplopende kosten vreest. De afgeronde onderhandelingen hebben gemiddeld 354 dagen geduurd. Voor de negen middelen waarover sinds 2018 wordt onderhandeld, loopt de wachttijd op tot 410 dagen.

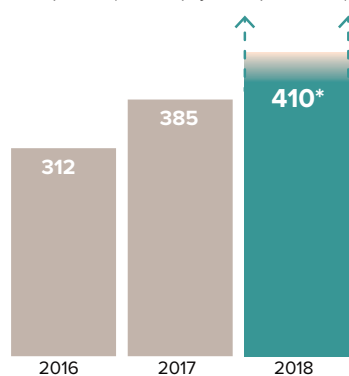
Opvallend stroef verlopen de onderhandelingen over het geneesmiddel Yescarta, een celtherapie die het leven van patiënten met een bepaalde vorm van agressieve lymfeklierkanker kan redden. De eenmalige behandeling moet volgens het farmabedrijf Gilead €327.000 per patiënt kosten. Het middel zit in Nederland in-

ILLUSTRATIE: STUDIO FD

Wachttijd loopt op

Aantal dagen voordat nieuw, duur geneesmiddel beschikbaar is in het basispakket (doorlooptijd Sluisprocedure)

*tot nu toe, loopt nog op
© FD | Bron: FD Research

middels 555 dagen in de Sluisprocedure. Dat is een record. De therapie wordt wel vergoed in onder meer Engeland, Duitsland, Spanje, Italië en Frankrijk.

Het Zorginstituut onderstreepte in maart vorig jaar het belang van een snelle beschikbaarheid van Yescarta voor een groep van jaarlijks ruim honderd zeer zieke patiënten. Het uitstel van de introductie van de celtherapie in Nederland kost mensenlevens, zegt medisch directeur Rob Pieters van het Prinses Máxima Centrum, hét Nederlandse ziekenhuis voor kinderoncologie.

Volgens het laatste wetenschappelijke onderzoek kan de celtherapie het leven van ongeveer 40% van nu uitbehandelde patiënten redden, zeggen hoogleraar Monique Minnema van het UMC Utrecht en haar collega Marie José Kersten van het

Amsterdam UMC. 'Het is duidelijk dat de prijs omlaag moet, maar ik snap niet dat de onderhandelingen zo lang moeten duren', aldus Kersten.

Minister Bruins beschouwt het beleid als een succes. Hij meldde in november dat de prijsonderhandelingen vorig jaar een besparing hebben opgeleverd van €272 mln.

De berekening van het FD komt op een aanzienlijk hogere doorlooptijd dan minister Bruins in november aan de Kamer meldde. Bruins maakte toen gewag van tien maanden wachttijd. In een reactie op de bevindingen van het FD noemt de minister de langere doorlooptijd 'ongewenst'. De onderhandelingen zijn volgens de minister 'soms taai en complex'.

Bij de eerste middelen die de procedure moesten volgen, verliep het proces relatief snel. De gemiddelde doorlooptijd voor middelen uit 2015 en 2016 bedroeg 312 dagen. Daarna nam de procedure steeds meer tijd in beslag. De wachttijd van 410 dagen voor middelen uit 2018 is een tussenstand; dit gemiddelde zal nog oplopen omdat over vier van de negen geneesmiddelen nog altijd wordt onderhandeld.

In de meeste West-Europese landen en de Verenigde Staten zijn nieuwe medicijnen tegen kanker vaak eerder beschikbaar dan in Nederland, zo zegt hoogleraar Carin Uyl-De Groot die op de Erasmus Universiteit onderzoek doet naar de vergoeding van medicijnen. Patiënten in Zuid- en Oost-Europa moeten veelal langer wachten.

In een beperkt aantal gevallen stellen farmaceutische bedrijven hun geneesmiddelen tijdens de onderhandelingen gratis ter beschikking.

Zo'n programma ontbreekt bij meer dan de helft van de 26 Sluismedicijnen, zo blijkt uit het FD-onderzoek. Minister Bruno Bruins heeft farmabedrijven opgeroepen de medicijnen vaker gratis ter beschikking te stellen zolang er geen prijs-akkoord is.

➔ Pagina 10: Vijf vragen